

הַלְבוֹת מַלְוָה וְלוֹוֶה פָּרָק טו

א. החוב בִּאֲחֵרִיּוֹת הַלוֹוֶה, עַד שִׁיפְרָעֵנוּ לַיֵּד הַמַּלְוֶה, או לַיֵּד שְׁלוּחוֹ. אָמַר לוֹ הַמַּלְוֶה זֶרֶק לִי חוֹבִי וְהַפֹּטֵר, וְזָרְקוּ לוֹ וְאָבַד או נִשְׂרַף קֹדֶם שִׁיגִיעַ לַיֵּד הַמַּלְוֶה פֹּטוּר.

ב. אָמַר לוֹ זֶרֶק לִי חוֹבִי בְּתוֹרַת גִּטִּין הָיוּ הַמַּעוֹת קְרוֹבִין לַלוֹוֶה, הָרִי הֵן עֲדִין בִּאֲחֵרִיּוֹתוֹ; הָיוּ קְרוֹב לַמַּלְוֶה, נִפְטָר הַלוֹוֶה. מִחֲצָה לַמִּחֲצָה אִם אָבְדוּ מִשֵּׁם או נִגְנְבוּ, מִשְׁלֵם הַלוֹוֶה מִחֲצָה.

ג. הָיָה רְאוּבֵן חַיִּב לְשִׁמְעוֹן מָנָה, וְאָמַר לְלוֹי הוֹלֵךְ לְשִׁמְעוֹן מָנָה זֶה שְׁאֵנִי חַיִּב לוֹ אִם בָּא לַחֲזוֹר, אֵינּוּ חוֹזֵר; וְהוּא חַיִּב בִּאֲחֵרִיּוֹתוֹ, עַד שִׁיגִיעַ הַמָּנָה לְשִׁמְעוֹן. הַחֲזִיר לֹוִי אֶת הַמָּנָה לְרְאוּבֵן שְׁנִיָּהּ חַיִּבִּין בִּאֲחֵרִיּוֹתוֹ, עַד שִׁיגִיעַ לַיֵּד שִׁמְעוֹן כָּל חוֹבוֹ.

ד. רְאוּבֵן שֶׁהָיָה חַיִּב לְשִׁמְעוֹן מָנָה, וְאָמַר שִׁמְעוֹן לְרְאוּבֵן מָנָה שִׁישׁ לִי בִידֶךָ תִּנְהוּ לְלוֹי, וְהָיוּ שְׁלֹשֶׁתָּן עוֹמְדִין, וְקָבַל לֹוִי, וְנִמְצָא רְאוּבֵן עָנִי, וְאֵין לוֹ מָה שִׁיגָבֶה מִמֶּנּוּ הָרִי לֹוִי חוֹזֵר בְּחוּבוֹ עַל שִׁמְעוֹן, שָׁזָה הַטָּעָהוּ. וְאִם יָדַע לֹוִי שֶׁהוּא עָנִי, או שֶׁהָיָה עָשִׂיר בְּאוֹתָהּ שָׁעָה וְהָעָנִי אֵינּוּ יָכוֹל לַחֲזוֹר, שֶׁהָרִי קָבַל.

ה. טָעַן לֹוִי שֶׁהָיָה רְאוּבֵן עָנִי, וְהַטָּעָהוּ, וְשִׁמְעוֹן אוֹמֵר עָשִׂיר הָיָה, וְהָעָנִי יִרְאֶה לִי שֶׁעַל שִׁמְעוֹן לְהִבְיֵא רְאִיָּה, וְאַחֵר כֶּךָ יִפְטֹר מִחוּב לֹוִי: לֹא יִהְיֶה אֲלָא שׁוֹכֵר בֵּידוֹ אוֹמְרִים לוֹ קַיִם שׁוֹכֵרְךָ, וְהַפֹּטֵר.

ו. כִּכְר בְּאַרְנוֹ בְּהַלְבוֹת מִקָּח וּמִמְכָּר, שֶׁרְאוּבֵן שָׁלָא הָיָה לוֹ אֲצֵל שִׁמְעוֹן כָּלוּם, וְהָיָה רְאוּבֵן חַיִּב לְלוֹי מָנָה וְהִמָּחָהוּ אֲצֵל שִׁמְעוֹן אִף עַל פִּי שֶׁהִמָּחָהוּ בְּמַעֲמַד שְׁלֹשֶׁתָּן, לֹא קָנָה. וְאִם רָצָה שִׁמְעוֹן שָׁלָא יִתֵּן, לֹא יִתֵּן; וְאִם נָתַן חוֹזֵר וְגוֹבֶה מִרְאוּבֵן, שֶׁהָרִי עַל פִּיו נָתַן. וְכֵן אִם רָצָה לֹוִי לַחֲזוֹר בּוֹ, וְלוֹמֵר אֵינִי רוֹצֶה לְגַבּוֹת מִשִּׁמְעוֹן חוֹזֵר וְגוֹבֶה חוּבוֹ מִרְאוּבֵן; וְאִף עַל פִּי שֶׁפָּרַע מִקְצָתוֹ מִשִּׁמְעוֹן, חוֹזֵר וְגוֹבֶה הַשָּׂאָר מִרְאוּבֵן.

ז. חֲנוּנִי שֶׁהָיָה נוֹתֵן לְבַעַל הַבֵּית מִן הַחֲנוּת כָּל מָה שִׁיִּרְצָה בְּתוֹרַת הַלּוֹאָה, וּמִקִּיפּוֹ עַד שִׁיתְקַבֵּץ הַכֹּל וּפּוֹרַע לוֹ, וְאָמַר לוֹ בַּעַל הַבֵּית, תֵּן לְפוֹעֲלֵי סֹלַע, או לְבַעַל חוֹבֵי מָנָה שִׁישׁ לוֹ אֲצֵלִי, וְאֵנִי אֶתֵּן לָךְ, וְהָרִי הַחֲנוּנִי אוֹמֵר נָתַתִּי, וְהַפּוֹעֵל אוֹ בַּעַל חוֹב אוֹמֵר לֹא לְקַחְתִּי הָרִי הַפּוֹעֵל אוֹ בַּעַל חוֹב נִשְׁבַּע, וְנוֹטֵל מִבַּעַל הַבֵּית חוּבוֹ; וְכֵן הַחֲנוּנִי נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל מִבַּעַל הַבֵּית מָה שֶׁטָּעַן שָׁנָתוֹ, שֶׁהָרִי הוּא אָמַר לוֹ לִתֵּן. וְהַפּוֹעֵל נִשְׁבַּע בְּמַעֲמַד הַחֲנוּנִי, וְכֵן הַחֲנוּנִי בְּמַעֲמַד הַפּוֹעֵל אוֹ בַּעַל חוֹב, כִּדִּי שִׁיפְלֹמוּ זֶה מִזֶּה. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצָא בָּזָה. וְשִׁבּוּעָה זֹאת תִּקְנֶת חֲכָמִים הִיא בְּנִקִּיטַת חֶפֶץ, מִפְּנֵי שֶׁבָּאִין שְׁנִיָּהּ לְטַל. לְפִיכָף אִם מֵת הַחֲנוּנִי, נוֹטֵל בַּעַל חוֹב שָׁלָא בְּשִׁבּוּעָה; וְכֵן אִם מֵת הַפּוֹעֵל אוֹ בַּעַל חוֹב, נוֹטֵל הַחֲנוּנִי שָׁלָא בְּשִׁבּוּעָה: שֶׁהָרִי אֵין בַּעַל הַבֵּית מִפְּסִיד כָּלוּם, וְאֵינּוּ מִשְׁלֵם אֲלָא תִּשְׁלוּם אֶחָד.

ח. הַחֲנוּנִי אוֹמֵר אֶתָּה אִמְרָתִי לִי תֵּן לָזָה, או צִוִּיתִי לִי וְאִמְרָתִי אִם יָבוֹא פְּלוֹנִי תֵּן לוֹ, וּבַעַל הַבֵּית אוֹמֵר לֹא אִמְרָתִי לָךְ הָרִי בַּעַל הַבֵּית נִשְׁבַּע הֶסֶת וְנִפְטָר, וְהַחֲנוּנִי עוֹשֶׂה דִּין עִם זֶה שָׁנָתוֹ לוֹ. וְכֵן אִם אָמַר הַחֲנוּנִי לְבַעַל הַבֵּית הַמְקִיפוֹ, כְּתוּב בְּפִנְקְסִי שִׁישׁ לִי אֲצִלְךָ מָנָה, וּבַעַל הַבֵּית אוֹמֵר אֵינִי יוֹדַע נִשְׁבַּע בַּעַל הַבֵּית

הַסֵּת שְׁאִינוּ יוֹדֵעַ, וְנִפְטָר: כְּדִין כָּל טוֹעֵן עַל חֵבְרוֹ לְכָל דָּבָר,
וְאֵין בְּזֶה תַּקְנַת חֲכָמִים.

ז. רְאוּבֵן שֶׁהוֹצִיא שְׁטֵר חוֹב שֵׁישׁ לְלוֹי עַל שְׁמֵעוֹן, וְטָעַן שֶׁלוֹי
נִתְּנוּ לוֹ בְּכַתִּיבָה וּמְסִירָה, וְאָבֵד הַשְׁטֵר שֶׁהִקְנֶהוּ בּוֹ, אוֹ שֶׁטָּעַן
שֶׁהִקְנֶהוּ לוֹ עַל גַּב הַקֶּרֶקַע הָרִי זֶה גּוֹבָה אוֹתוֹ מִשְׁמֵעוֹן, הוֹאִיל
וַיֵּצֵא מִתַּחַת יָדוֹ. טָעַן שְׁמֵעוֹן שֶׁפָּרַע לְלוֹי, וְאָמַר יִשְׁבַּע לִי יִשְׁבַּע
לוֹי, וְאַחֵר כֶּךָ יִגְבֶּה רְאוּבֵן. הוֹדָה לוֹ שֶׁפָּרַע, יִשְׁלַם לוֹי לְרְאוּבֵן.
טָעַן לוֹי שֶׁלֹּא מָכַר, וְלֹא נָתַן שְׁטֵר זֶה נִשְׁבַּע הַסֵּת וְנִפְטָר.

י. שְׁטֵר שֶׁהָיָה בְּיַד שְׁלִישׁ, וְהוֹצִיאוֹ מִתַּחַת יָדוֹ בְּבֵית דִּין, וְאָמַר
פְּרוּעַ הוּא נֶאֱמָן, אָף עַל פִּי שֶׁהַשְׁטֵר מְקִיָּם: שְׁאֵלוּ רָצָה, הֲיָיָה
שׁוֹרְפוֹ אוֹ קוֹרְעוֹ. וְכֵן אִם מֵת הַשְׁלִישׁ, וְנִמְצָא כְּתָב יוֹצֵא מִתַּחַת
יְדֵי הַשְׁלִישׁ שֶׁשְׁטֵר זֶה הִמָּנַח אֲצִלוֹ פְּרוּעַ הוּא הָרִי זֶה פְּרוּעַ,
אָף עַל פִּי שְׁאִין עֲדִים עַל הַכְּתָב. אָבֵל כְּתָב שֶׁיֵּצֵא מִתַּחַת יְדֵי
הַמַּלְוֶה שֶׁשְׁטֵר פְּלוֹנִי פְּרוּעַ אִפְלוֹ הִיָּה בְּכְתָב יְדֵי הַמַּלְוֶה, אֵינוֹ
אֵלָּא כְּמִשְׁחָק.

יא. הָיוּ עֲדִים עַל הַכְּתָב אִם הָיוּ מְקִימִין, הָרִי הַשְׁטֵר פְּרוּעַ. וְאִם
אֵין עָלָיו קִיוֹם, יִשְׁאָלוּ הָעֲדִים הַחוֹתֵמִין עַל זֶה הַשּׁוֹכֵר: אִם לֹא
יָדָעוּ, אוֹ שְׁאִין הָעֲדִים מְצוּיִין הוֹאִיל וּמִתַּחַת יְדֵי הַמַּלְוֶה, אוֹ
מִתַּחַת יְדֵי יוֹרְשָׁיו יֵצֵא אֵין הַשּׁוֹכֵר כָּלוּם.

יב. נִמְצָא הַשְׁטֵר בֵּין שְׁטֵרוֹת פְּרוּעִין הָרִי זֶה פְּרוּעַ, וְאָף עַל
פִּי שְׁאִין עֲדִים עַל הַכְּתָב הַנִּמְצָא. וְכֵן אִם נִמְצָא כְּתוּב בְּגוֹפּוֹ
שֶׁל־שְׁטֵר, בֵּין מְלַפְּנֵיו בֵּין מֵאַחֲרָיו וְאִפְלוֹ בְּמִקְצָתוֹ, שֶׁשְׁטֵר זֶה
פְּרוּעַ אוֹ נִפְרַע מִמֶּנּוּ כֶּךָ וְכֶךָ עוֹשִׂין עַל פִּי הַכְּתָב, אָף עַל פִּי
שְׁאִין עַל הַכְּתָב עֲדִים, וְאָף עַל פִּי שֶׁיֵּצֵא מִתַּחַת יְדֵי הַמַּלְוֶה:
שְׁאֵלוּ לֹא נִפְרַע, לֹא הִיָּה כּוֹתֵב עַל הַשְׁטֵר.

יג. הַמוֹצֵא שְׁטֵר בֵּין שְׁטֵרוֹתָיו, וְאֵין יָדוּעַ מֶה טִיבוֹ יִהְיֶה מִנָּח,
עַד שִׁיבּוֹא אֵלָיָהוּ.

יד. הָאוֹמֵר לְבָנָיו, שְׁטֵר בֵּין שְׁטֵרוֹתֵי פְּרוּעַ, וְאֵינִי יוֹדֵעַ אֵיזָה
הוּא שְׁטֵרוֹתָיו כָּלֵן פְּרוּעִין; נִמְצָא לְאַחַד שָׁם שְׁנַיִם, הַגְּדוֹל
פְּרוּעַ וְהַקָּטָן אֵינוֹ פְּרוּעַ. אָמַר לַחֲבֵרוֹ שְׁטֵר לָךְ בְּיַדִּי פְּרוּעַ הַגְּדוֹל
פְּרוּעַ, וְהַקָּטָן אֵינוֹ פְּרוּעַ; חוֹב לָךְ בְּיַדִּי פְּרוּעַ שְׁטֵרוֹת שֵׁישׁ לוֹ
עָלָיו, כָּלֵן פְּרוּעִין.